

สาระสำคัญของนโยบายการจัดตั้งกองทุน
ส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

เสนอโดย
ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์

งานวิจัยโดยเงินทุนสนับสนุน
ของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี
กันยายน 2543

คำนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญอย่างสูงต่อการปฏิรูปครู โดยถือว่าการปฏิรูปครูเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปครูครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง มีเกียรติและได้รับการยอมรับจากสังคม ดังนั้นในมาตรา 55 วรรคสอง จึงกำหนดให้มีกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนงานริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานดีเด่น และเป็นรางวัลเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับนโยบายของประเทศได้เตรียมการเพื่อรองรับกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่จะเกิดขึ้นภายในไม่เกินวันที่ 20 สิงหาคม 2545 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้ดำเนินการพัฒนาสาระสำคัญของนโยบายการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยศึกษารูปแบบ และวิธีการจัดตั้งกองทุน ส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ

ศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อวางนโยบายในการจัดตั้ง
กองทุน ส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และบังเกิดผลในการปฏิบัติสูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติขอขอบคุณ
ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ที่ได้ดำเนินการศึกษา
องค์ความรู้ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งกองทุน
ส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทั้งของ
ประเทศไทยและต่างประเทศ และได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมครู
คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 55 วรรคสอง
ต่อไป

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1
สถานภาพของครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา....	3
การจัดตั้งและการบริหารกองทุนในปัจจุบัน	5
การดำเนินการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมในประเทศไทย	7
การดำเนินการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมในต่างประเทศ	13
ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดตั้งกองทุน ส่งเสริมครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา.....	19
บรรณานุกรม.....	25

**สาระสำคัญของนโยบายการจัดตั้ง
กองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา**

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 55 วรรคสอง ให้มีกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนงานริเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานดีเด่น และเป็นรางวัลเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543) ได้ศึกษารูปแบบและวิธีการยกย่องครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาผู้มีผลงานดีเด่นได้เสนอแนะให้ดำเนินการยกย่องให้รางวัลแก่ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาผู้มีผลงานดีเด่นตาม มาตรา 55 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยใช้แนวคิดการยกย่องให้รางวัลจากผลงานดีเด่น และความดีในอดีต โดยให้ “เงินและงาน” เพื่อดำเนินงานต่อไปในอนาคต อีกทั้งเสนอแนะให้ริบเร่งออกกฎหมายในการจัดตั้ง

กองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตาม
มาตรา 55 วรรคสอง

ในการดำเนินการออกกฎหมายดังกล่าว จำเป็นต้องมี
องค์ความรู้เกี่ยวกับนโยบายการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมครู
คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยศึกษาจากเอกสาร
เกี่ยวกับกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ
ศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตามหลักการจาก “องค์
ความรู้” สู่ “นโยบายการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และ
บุคลากรทางการศึกษา”

เมื่อมีการออกกฎหมายจัดตั้งกองทุนส่งเสริมครู
คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาแล้ว คาดว่าเงินดอกผล
จากกองทุนจะจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนและ
ดำเนินการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีผลงานดีเด่น และ
งานริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้เสียสละ และสร้างคุณประโยชน์แก่วงการ
วิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ และเชื่อถือ ศรัทธาจากสังคม จะจูงใจ
ให้คนดี คนเก่งเข้าสู่วงการวิชาชีพครูมากขึ้น การอุดหนุนดังกล่าว
จะทำให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความมั่นคง
ก้าวหน้าทางวิชาชีพ เกิดแรงจูงใจ เป็นขวัญและกำลังใจในการ

ปฏิบัติงานและปฏิบัติตน ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และวงการศึกษาของประเทศ

สถานภาพของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

1. ประเทศไทยมีครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาประมาณ 700,000 คน

2. ในช่วงปี 2539-2541 พบว่า อัตราส่วนระหว่างครูต่อห้องเรียนในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาเป็น 1-2 คนต่อห้องเรียน และ 2 คนต่อห้องเรียน ตามลำดับ แสดงว่าโดยภาพรวมประเทศไทยมีครูในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาเกินความต้องการ อย่างไรก็ตาม พบว่า ขาดครูในบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

3. ในด้านคุณวุฒิของครู พบว่า ครูประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ร้อยละ 85 และ 96 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า ตามลำดับ อย่างไรก็ตามในด้านคุณภาพการเรียนการสอน พบว่า มีคุณภาพการสอนลดลง การสอนยังเน้นความสำคัญ และยึดครูเป็นศูนย์กลาง

4. จากการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 ใน
ระยะ 2 ปีแรก (พ.ศ. 2540-2541) อภิชาติ พันธเสน และคณะ
(2542) พบว่า การพัฒนาการผลิต และอบรมครูประจำการยังอยู่
ในระดับไม่น่าพอใจ อันเป็นผลเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจที่ทำให้
งบประมาณการพัฒนาครูประจำการถูกตัดอย่างมาก ส่งผล
กระทบต่อการพัฒนาครูประจำการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่ไม่ได้
รับการพัฒนาความรู้มานานกว่า 5 ปี ด้านคุณภาพครูที่ผลิตออก
มายังมีคุณภาพต่ำ จึงจำเป็นต้องเร่งรัดการพัฒนาครูอย่าง
ต่อเนื่อง ยิ่งไปกว่านั้น ครูมีภาระงานสอนอยู่ในระดับสูง ปัญหา
ของครูมีมากมาย มีอาจแก้ไขด้วยการได้รับการศึกษาอย่าง
สม่ำเสมอแต่เพียงอย่างเดียว

5. ปัญหาสำคัญในการพัฒนาครูประจำการคือ ขาด
ระบบการพัฒนาครูประจำการที่มีประสิทธิภาพ การอบรมพัฒนา
ครูไม่ทั่วถึง และไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพราะงบประมาณจำกัด และ
งบประมาณในการพัฒนาครูขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจของ
ประเทศ การอบรมพัฒนาครูไม่ตรงความต้องการของครู การ
อบรมพัฒนาครูเน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ และขาดการติด
ตาม และประเมินผลการอบรมพัฒนาครู

6. ปัญหาด้านการปฏิบัติงานของคุณ คือ มีภาระงานมาก และหลากหลาย คุณมีแรงจูงใจในการทำงานต่ำ และต้องการเปลี่ยนงาน ขาดความรักและผูกพันในงานคุณ และวิชาชีพคุณ

การจัดตั้งและการบริหารกองทุนในปัจจุบัน

เงินกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนถือเป็นเงินนอกงบประมาณประเภทหนึ่ง เกิดขึ้นเนื่องจากความไม่คล่องตัวของรายรับและจ่ายเงินของรัฐบาล เงินกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนจึงเป็นเงินที่จ่ายให้ส่วนราชการเป็นทุนเพื่อดำเนินกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยยอมให้ส่วนราชการนั้นๆ สมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นเงินรายได้แผ่นดิน การใช้จ่ายเงินกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน แต่สามารถกำหนดวิธีปฏิบัติที่คล่องตัวกว่ากระบวนการงบประมาณปกติได้

ในการจัดตั้งกองทุน ตามมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491 กำหนดไว้ว่าการจ่ายเงินเป็นทุนหรือเป็นทุนหมุนเวียนเพื่อการใดๆ ให้กระทำได้แต่โดยกฎหมาย ซึ่งการตั้งกองทุนหมุนเวียนโดยกฎหมาย ซึ่งอาจแยกการจัดตั้งกองทุน

หรือเงินทุนหมุนเวียนเป็น 2 ลักษณะ คือ การจัดตั้งโดยกำหนดไว้ เป็นรายการหนึ่งในเอกสารงบประมาณประจำปี และการจัดตั้ง โดยมีกฎหมายพิเศษเฉพาะ ให้ดำเนินกิจกรรมของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง เช่น กองทุนประกันสังคม เป็นต้น ตามกฎหมายจัดตั้งจะกำหนดให้มีคณะกรรมการกองทุน หรือเงินทุนหมุนเวียนเป็นผู้บริหารเงินกองทุน หรือทุนหมุนเวียน กองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนเหล่านี้อาจมีฐานะเป็นนิติบุคคล หรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของการดำเนินงานหรือวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

กองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียน ประกอบด้วยเงินที่เป็น รายรับรายจ่ายของกองทุน หรือเงินทุนหมุนเวียนรายรับ นอกจาก รายรับมาจากการดำเนินงานของส่วนราชการแล้ว ยังได้จาก วงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี ส่วนรายจ่ายของเงินกองทุน หรือเงินทุนหมุนเวียน จะเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่กระทรวงการคลังอนุมัติไว้ และการ ใช้จ่ายเงินกองทุน หรือเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการใดก็ขึ้นอยู่กับ วัตถุประสงค์ของกองทุนนั้น

กองทุนเป็นระบบ และวิธีการจัดการด้านทรัพยากรการเงินที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการไว้อย่างชัดเจน ในด้าน

ชนิดและประเภทของกองทุน ถ้าพิจารณาสถานภาพของกองทุน อาจแยกเป็นกองทุนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลทางกฎหมาย โดยได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลทางกฎหมาย เช่น กองทุนสนับสนุนการวิจัยที่จัดตั้งขึ้นโดย พ.ร.บ. กองทุนสนับสนุนการวิจัย พ.ศ. 2535 และกองทุนที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล แต่ดำเนินการในรูปแบบกองทุน เช่น กองทุนกาญจนาภิเษกเพื่อส่งเสริมและพัฒนาครู ในกรณีพิจารณากองทุนในเชิงการจัดการก็สามารถแบ่งกองทุนเป็น 2 ชนิด คือ กองทุนคงยอดเงินต้น (endowment fund) กับกองทุนหมุนเวียน (revolving fund) ซึ่งอาจนำทั้งเงินต้น และดอกผลมาใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ได้

การดำเนินงานจัดตั้งกองทุนในประเทศไทย

1. กองทุนสมาน-คุณหญิงเบญจา แสงมลิ จัดตั้งเป็นกองทุนเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2532 ด้วยเงินบริจาคของนายสมาน แสงมลิ จำนวน 1 ล้านบาท ปัจจุบันกองทุนมีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 7 ล้านบาท เป็นกองทุนคงยอดเงินต้น โดยให้ใช้จ่ายเฉพาะเงินผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน หากใช้จ่ายไม่หมดให้นำเข้ากองทุน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนวิชา

ภาษาไทยและวิชาสังคมศึกษา ส่งเสริมการศึกษา การศาสนา และสาธารณประโยชน์ บริหารงานโดยคณะกรรมการมูลนิธิ ให้รางวัลแก่บุคคลที่มีผลงานดีเด่นใน 6 สาขา คือ พระสงฆ์ นักพัฒนา นักบริหารการศึกษา ครูภาษาไทย ครูสังคมศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาก่อนประถม โดยมีคณะกรรมการสรรหาในแต่ละสาขา

2. กองทุนกิตติเมธี จักตั้งขึ้นโดยระเบียบของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ว่าด้วยการจัดตั้งกองทุน กิตติเมธี พ.ศ. 2530 เพื่อสร้างสรรความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการแก่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมหาวิทยาลัยได้จัดสรรเงินคงคลังเป็นทุนประเดิมจำนวน 30 ล้านบาท และให้ใช้จ่ายผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินกองทุน เป็นค่าตอบแทนและเป็นเงินอุดหนุน กิจกรรมวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ กิตติเมธี รางวัลที่ให้ มี 2 ประเภท คือ กิตติเมธีประจำสาขาวิชา และกิตติเมธีกิตติมศักดิ์ ให้สภาวิชาการของมหาวิทยาลัยเป็นผู้บริหารกองทุน มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติได้ตาม ความจำเป็น

3. รางวัลมหาวิทยาลัยมหิดล-ปีบราวน์ เป็นเจตนารมณ์ของมหาวิทยาลัยร่วมกับบริษัทปี-บราวน์ เริ่มให้รางวัลในปี

พ.ศ.2536 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและให้การสนับสนุนบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยไม่จำกัดสถาบัน ทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทยที่มีความรู้ความสามารถ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์เป็นที่ยอมรับ ที่ได้อุทิศตนเพื่อเป็นประโยชน์แก่กุลแ่วงการแพทย์และสาธารณสุขไทยอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ การให้รางวัลอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกองบริหารการวิจัยมหาวิทยาลัย โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมควรได้รับรางวัลในแต่ละปี ซึ่งบริษัทปี-บราวน์เป็นผู้สนับสนุนให้รางวัล

4. มุลินธิส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในพระราชูปถัมภ์ (ส.ว.ท.) เป็นองค์กรที่ไม่แสวงผลกำไร ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยให้รางวัลแก่นักวิทยาศาสตร์ดีเด่นประจำปี ให้การสนับสนุนแก่กิจกรรมหรือดำเนินการอื่นใดที่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมือง การบริหารงานมีคณะกรรมการมุลินธิ จำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 19 คน ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและดำเนินงานของมุลินธิ

5. มูลนิธิโทเรเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์ ประเทศไทย (Thailand Toray Science Foundation) ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นทางการเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 เพื่อร่วมส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศไทย ตั้งด้วยทุนประเดิมของบริษัทโทเร จำนวน 40 ล้านบาท และมีเงินบริจาคจากมูลนิธิวิทยาศาสตร์โทเร ประเทศญี่ปุ่น (Toray Science Foundation (Japan)) ปีละ 1 ล้านบาท เงินบริจาคจากกลุ่มบริษัทโทเรในประเทศไทย ปีละ 2 ล้านบาท รวมทุนที่สามารถใช้จ่ายได้ในแต่ละปี 4 ล้านบาท บริหารงานโดยคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยประธานกิตติมศักดิ์ ประธานผู้จัดการ ผู้อำนวยการ ที่มาจากบุคลากรในภาครัฐและเอกชน มีคณะกรรมการอีก 3 คณะ ทำหน้าที่พิจารณาให้รางวัล และเงินทุนในแต่ละประเภท รางวัลและทุนที่ให้ มี 3 ประเภท คือ รางวัลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทุนช่วยเหลือทางด้านวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และรางวัลการศึกษาวิทยาศาสตร์ ซึ่งให้แก่ครูผู้สอนในระดับมัธยมที่ได้ค้นคว้าหรือประดิษฐ์กรรมต่างๆ

6. กองทุนสนับสนุนการวิจัย (Thailand Research Fund) จัดตั้งตามพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการวิจัย พ.ศ.

2535 มีสถานภาพเป็นกองทุนนิติบุคคล โดยให้โอนเงินงบประมาณกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2535 จำนวน 1,200 ล้านบาท มาเป็นเงินของกองทุนสนับสนุนการวิจัย เพื่อดำเนินการสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยและให้มีอำนาจกระทำการใดๆ ที่จำเป็นและต่อเนื่องเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ แต่จะต้องไม่ดำเนินการวิจัยเอง กองทุนมีการบริหารงานที่แตกต่างไปจากระบบราชการ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวภายใต้นโยบายของคณะกรรมการนโยบายกองทุนสนับสนุนการวิจัย มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการสนับสนุนการวิจัย ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบ และประเมินผลงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุน และรายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะยังคณะกรรมการนโยบาย มีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ดำเนินการบริหารทุนตามมติของคณะกรรมการนโยบาย โดยสนับสนุนงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การวิจัยเชิงนโยบาย และการวิจัยประยุกต์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวิชาการของประเทศ

7. กองทุนเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นกองทุนภายใต้การดูแลของคณะกรรมการพัฒนาวิทยา-

ศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งได้ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. 2542 โดยให้สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารกองทุนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกำหนด ให้มีคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแต่งตั้ง ให้ทำหน้าที่ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบในระบบบัญชีของกองทุนและสำนักงาน วางหลักเกณฑ์การแสวงหารายได้ วางหลักเกณฑ์วิธีใช้จ่ายจากเงินกองทุน สนับสนุนให้ทุนวิจัยในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทุนการศึกษาและฝึกอบรมในต่างประเทศและภายในประเทศ

8. มูลนิธิรางวัลครุสภา ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิรางวัลครุสภาเมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2526 ด้วยทุนเริ่มแรก 1 ล้านบาท จากเงินกำไรขององค์การการค้าครุสภา มีคณะกรรมการมูลนิธิรางวัลครุสภาทำหน้าที่ในการจัดสรรเงินรางวัลแก่ครูที่ได้รับการพิจารณาจากอนุกรรมการสรรหาครูผู้ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่นและคณะอำนวยการครุสภาพิจารณาอนุมัติแล้ว รางวัลที่ให้ มี 2 ประเภท คือรางวัลประเภทผู้สอน แบ่งเป็น 5

ระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน ผู้มีสิทธิได้รับรางวัลต้องเป็นสมาชิกคุรุสภา ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษา มีเวลาปฏิบัติงานในหน้าที่ต่อเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

9. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการให้รางวัล พ.ศ. 2542 ในรางวัล 2 ประเภทคือ โครงการครูแห่งชาติ เพื่อยกย่องครูที่มีผลงานดีเด่นและมีแนวคิดเชิงนวัตกรรมในการพัฒนาการฝึกหัดครู ครูแห่งชาติมี 3 ระดับ แต่ละระดับมีรางวัลแตกต่างกันตามภาระงาน/โครงการที่รับผิดชอบ ผู้ได้รับรางวัลจะได้รับการยกย่องประกาศเกียรติคุณ และได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ โครงการครูต้นแบบ คือครูที่มีผลงานดีเด่นด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเรียนรู้อย่างมีความสุข มีขั้นตอนการสอนที่เป็นแบบอย่างที่สามารถขยายผลแก่เพื่อนครู

การจัดตั้งกองทุนส่งเสริมในต่างประเทศ

1. มูลนิธิรางวัลความเป็นเลิศทางการสอนระดับชาติ ประเทศออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ (The National' Excellence

in Teaching' Awards : NE ; TA Foundation) เริ่มปี ค.ศ.1994 เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เป็นผลการริเริ่มของกลุ่ม ASG (The Australian Scholarships Group) ซึ่งเป็นกลุ่มที่สนับสนุนทางการศึกษาที่ใหญ่ที่สุดในออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ มูลนิธิมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นเลิศทางการสอนในระดับประถม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รักษาและยกระดับความเชื่อมั่นของชุมชนที่มีต่อวิชาชีพครู ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู ให้ทุนและรางวัลแก่ครูที่อุทิศตนต่อวิชาชีพ และสร้างความเป็นเลิศทางวิชาชีพครู และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข การบริหารมูลนิธิประกอบด้วย ผู้อุปการะมูลนิธิ กรรมการบริหารมูลนิธิ กรรมการที่ปรึกษา สำนักงานเลขาธิการมูลนิธิ ให้รางวัลความเป็นเลิศทางการสอนระดับชาติ จัดเป็น 4 ระดับ คือ รางวัลระดับประกาศนียบัตร รางวัลระดับเขต รางวัลระดับชาติ และรางวัลเงิน \$ 5,000 สำหรับการพัฒนาวิชาชีพ

2. รางวัลการสอนในระดับมหาวิทยาลัยประเทศออสเตรเลีย (The Australian Awards for University Teaching : AAUT) เริ่มเมื่อปี พ.ศ.1997 โดยกระทรวงศึกษาธิการ การฝึกอบรมและเยาวชน และในปี 2000 ได้มอบหมายให้อยู่ในความ

รับผิดชอบของคณะกรรมการการสอนระดับมหาวิทยาลัย (The Australian Universities Committee : AAUC) ซึ่งตั้งขึ้นในปี ค.ศ.2000 ที่เป็นข้อตกลงของรัฐบาลในการส่งเสริมคุณภาพและความเป็นเลิศในการสอนระดับมหาวิทยาลัยในประเทศออสเตรเลีย รางวัลที่ให้มี 3 ประเภท คือ รางวัลอาจารย์สอนดีเด่น รางวัลอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งปี และรางวัลสถาบันดีเด่น

3. กองทุนคุณภาพการศึกษา (Quality Education Fund) ประเทศฮ่องกง ตั้งเป็นทางการเมื่อวันที่ 2 มกราคม ค.ศ.1998 ด้วยเงินทุนจำนวน 5 ล้านเหรียญฮ่องกง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในประเทศฮ่องกงตามข้อเสนอของคณะกรรมการการศึกษา บริหารกองทุนโดยคณะกรรมการการบริหารกองทุน คณะกรรมการลงทุนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคณะทำงานในการให้รางวัลครูดีเด่นและโรงเรียนดีเด่น กองทุนนี้ทำหน้าที่ทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมให้รางวัล รางวัลที่ให้เป็นรางวัลครูดีเด่นในสาขาวิชาต่างๆ จะให้แก่ครู ที่มีผลงานความเป็นเลิศ รางวัลโรงเรียนดีเด่นให้เป็น 4 ประเภท คือ โรงเรียนดีเด่นด้านการจัดการและการจัดองค์กร โรงเรียนดีเด่นด้านการเรียนการสอน โรงเรียนดีเด่นด้านสนับสนุนนักเรียนและจารีตประเพณี โรงเรียนดีเด่นด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

4. บริษัทแอสแลนด์ (Ashland Inc.) ประเทศสหรัฐอเมริกา ให้การสนับสนุนการศึกษาตั้งแต่ปี ค.ศ.1983 บริษัทได้รณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นคุณภาพของการศึกษาพยายามส่งเสริมประเด็นทางการศึกษาให้เป็นที่สนใจของสาธารณะ บริษัทได้ให้รางวัลความสำเร็จของครู โดยให้ประชาชน นักเรียน ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง เสนอชื่อผู้สมควรได้รับรางวัล ซึ่งครูต้องมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี ให้รางวัลแก่ครูในรัฐเคนตักกี และรัฐโอไฮโอ นอกจากนี้ ให้ทุนศึกษาแก่นักเรียนอีกด้วย

5. มูลนิธิโอกลาโฮมาเพื่อความเป็เลิศ (Oklahoma Foundation for Excellence) ประเทศสหรัฐอเมริกา จัดตั้งเมื่อปี ค.ศ.1986 เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร ได้รับเงินสนับสนุนจากภาคเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความตระหนักและกระตุ้นให้เกิดความเป็เลิศทางวิชาการในโรงเรียนรัฐบาลให้รัฐโอกลาโฮมา การบริหารมูลนิธิ มีคณะกรรมการบริหาร (Board of Trustees) ประกอบด้วยประชาชน 180 คน จากทั่วทั้งรัฐ มีสำนักงานมูลนิธิที่มีทั้งคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ และสนับสนุนให้จัดตั้งมูลนิธิการศึกษาระดับท้องถิ่นที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนปัจจุบันมี 145 มูลนิธิ ทำหน้าที่สร้างความเป็เลิศระดับ

โรงเรียน พัฒนาครู ให้ทุนพัฒนาวิชาชีพครู ทุนพัฒนาโรงเรียน และทุนผู้เชี่ยวชาญ มูลนิธิโกลลาโฮมาจัดให้รางวัลทุกปี แบ่งเป็น 3 ประเภท รางวัลนักเรียนวิชาการดีเด่น รางวัลการสอน และการบริหารดีเด่น

6. สมาคมครูวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (National Science Teachers Association : NSTA) ประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1944 เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศและนวัตกรรมการสอน วิทยาศาสตร์ และการเรียนรู้เพื่อมวลชน มีสมาชิก 53,000 คน เป็นทั้งครูวิทยาศาสตร์ ผู้บริหาร นิเทศศึกษา นักวิทยาศาสตร์ นักธุรกิจ ผู้แทนอุตสาหกรรม และผู้เกี่ยวข้องกับนักวิทยาศาสตร์-ศึกษา สมาคมได้จัดกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครู จัดประชุมปฏิบัติการ ทัศนศึกษา จัดทำวารสารวิทยาศาสตร์ ปรับปรุงการเรียน การสอนวิทยาศาสตร์ให้ได้มาตรฐานตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงเกรด 12 ทั้งในโรงเรียนภาครัฐและเอกชน จะขยายการสอนให้ได้ มาตรฐานมีเครือข่ายครอบคลุม 23 วิชา สมาคมบริหารด้วยคณะกรรมการบริหารสมาคม คณะกรรมการประจำของสมาคม (Standing Committee) ในการสอนวิทยาศาสตร์หลายระดับ คณะกรรมการและคณะกรรมการที่ปรึกษา (Advisory Board and Panels) คณะทำงาน (Task Force) มีโปรแกรมรางวัลครูใน

หลายประเภท ซึ่งได้รับการสนับสนุนร่วมจากองค์กรภาคเอกชน เช่น รางวัลครุวิทยาศาสตร์ รางวัลการสอนวิทยาศาสตร์โลก รางวัลการสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รางวัลครูใหญ่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รางวัลการทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผล รางวัลบริการการศึกษาวิทยาศาสตร์ดีเด่น (Distinguished Service Science Education Award) รางวัลการสอนดีเด่น รางวัลการศึกษาอวกาศ (Space Education Award)

7. มูลนิธิสเปนเซอร์ (The Spencer Foundation) ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นมูลนิธิเอกชนไม่หวังผลกำไร สนับสนุนการวิจัยที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในการศึกษาและปรับปรุงการฝึกปฏิบัติ สืบเสาะการศึกษาที่มีคุณภาพผ่านโปรแกรมการวิจัยมูลนิธิบริหารงานโดยมีคณะกรรมการอำนวยการ (Board of Directors) และบุคลากรบริหารสำนักงานและเจ้าหน้าที่ที่มีคณะกรรมการเฉพาะด้านทำหน้าที่จัดสรรให้ทุน มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการให้ทุน 3 หน่วยงาน คือ ฝ่ายวิจัย (Research Division) ฝ่ายให้ทุนการศึกษา (Fellowship Division) ฝ่ายอบรม (Training Division) และมีสำนักงานรองประธาน (Office of the Vice-President) ทำหน้าที่ให้ทุนวิจัยรับ

เชิญ ให้ทุนในหลากหลายสาขาทั้งวิชาการและวิชาชีพ มีทั้งทุนขนาดใหญ่และทุนวิจัยขนาดเล็ก ทุนวิจัยเดี่ยว และทุนที่เป็นกลุ่มนักวิจัย รวมทั้งทุนฝึกอบรม

ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

1. ให้ออกกฎกระทรวงเพื่อจัดตั้งกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยจัดตั้งเป็น “กองทุนคองยอดเงินต้น” เพื่อส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา การจัดการกองทุนในรูปแบบกองทุนคองยอดเงินต้นที่นำเฉพาะดอกผลไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุน ก็จะเป็นหลักประกันในการส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อีกทั้งในระยะยาวก็ยังสามารถระดมเงินทุนเพิ่มเติมเข้าสู่กองทุนนี้จากแหล่งต่างๆ ได้อีกด้วย อันจะทำให้วงเงินสนับสนุน และส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาสามารถเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. การเสนอจัดตั้งกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการ

ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 55 วรรคสอง โดยให้ถือว่า เป็นการส่งเสริม สนับสนุนครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มเติมจากที่ได้รับจัดสรรจากงบประมาณปกติ หรือที่ได้รับจากแหล่งทุนอื่นๆ โดยไม่ถือเป็นมาตรการการมาทดแทนแหล่งทุนต่างๆ ที่มีอยู่

3. ในการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยให้กำหนดไว้เป็นรายการหนึ่งในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งในขณะนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ได้มีการเสนอขอจัดตั้งงบประมาณเพื่อจัดตั้งกองทุนดังกล่าวกับสำนักงบประมาณในงบประมาณประจำปี 2544

4. วัตถุประสงค์ของกองทุน

4.1 เพื่อส่งเสริมและดำเนินการยกย่องเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ผู้มีผลงานดีเด่น ผู้เสียสละ และสร้างคุณประโยชน์ต่อวงการวิชาชีพครู

4.2 เพื่อเป็นขวัญ และกำลังใจครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างของบุคคลที่เปี่ยมด้วยคุณภาพและคุณธรรม

4.3 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา
ค้นคว้า วิจัย การสร้างสรรค์นวัตกรรม และผลงานต่างๆ ของครู
เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนและวงการศึกษา

4.4 เพื่อเป็นแหล่งกลางในการรณรงค์เพื่อ
ระดมทุนจากแหล่งภายใน และภายนอกประเทศ เพื่อส่งเสริมครู
คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

5. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ให้ระบุในพระราชบัญญัติครู คณาจารย์ และ
บุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดให้การส่งเสริมครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษาเป็นหน้าที่ขององค์กรบริหารงาน
บุคคลในกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ คณะ
กรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.) และ
คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) ทำหน้าที่
บริหารกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ
ศึกษา โดยประสานร่วมมือดำเนินงานกับคณะกรรมการ
ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาระดับเขตพื้นที่ และ
สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ

6. แนวทางการหาแหล่งทุน

6.1 การจัดตั้งกองทุนประเดิม โดยจัดสรรจากงบประมาณแผ่นดิน วงเงิน 15,000 ล้านบาท (ปีละ 5,000 ล้านบาท) เพื่อนำดอกผลมาส่งเสริม และดำเนินการยกย่องเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

6.2 การรณรงค์เพื่อระดมทุนเข้าสู่กองทุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากแหล่งภายในและภายนอกประเทศ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ครูสภา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คุรุสภา คุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คุรุสภา คุรุสภา คุรุสภา และองค์กรเอกชน โดยเฉพาะองค์กรเครือข่ายการยกย่องเชิดชูเกียรติคุณ และให้รางวัลครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสมทบเข้ากองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้บริจาคตามมาตรา 58

6.3 เมื่อรัฐบาลมีงบประมาณเพิ่มเติมก็อาจจัดสรรเพิ่มเติมเข้าสู่กองทุนภายหลังตามกำลังและความพร้อมเพื่อให้กองทุนโตขึ้น ฐานคิดในการส่งเสริมยกย่องครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

6.4 ในการส่งเสริมยกย่องครูผู้มีผลงานดีเด่น ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการยกย่องให้รางวัลครู ตามรูปแบบและวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการนำร่องไว้แล้ว คือ ครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ ครูแนวใหม่ และครูภูมิปัญญาไทย ในการยกย่องให้รางวัลครูโดยมุ่งการสร้างความเป็นเลิศทางการสอน และการพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 81 กล่าวคือ เป็นการยกย่องครูผู้มีผลงานดีเด่น และมีความดีที่สร้างสมมาในอดีต เป็นการประกาศเกียรติคุณให้ประจักษ์ และให้รางวัลในรูปแบบ “เงินและงาน” เพื่อดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการพัฒนาเพื่อนครูในฐานะเครือข่าย และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาครู และการพัฒนาวิชาชีพครู

6.5 ในการดำเนินการตามมาตรา 55 วรรคสอง ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายคือ ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน โดยการจัดสรรเงินอุดหนุนงานริเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานดีเด่นและเป็นรางวัลเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

บรรณานุกรม

กลุ่มงานกฎหมาย สำนักงานปฏิรูปการศึกษา เอกสารหมายเลข 38 “ข้อวิเคราะห์ทางกฎหมายในเรื่องการจัดตั้งและกำหนดองค์การบริหารกองทุนต่างๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542”.

มูลนิธิรางวัลคุรุสภา <http://www.moe.go.th/webkuru>

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กองทุนกิตติเมธี (เอกสารอัดสำเนา)

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ รายงานการวิจัยเอกสารเพื่อพัฒนา **นโยบายเรื่องการยกย่องครูผู้มีผลงานดีเด่น** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2543

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย รายงานประจำปี 2537 **พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการวิจัย พ.ศ.2535** ภาคผนวก 1 หน้า 63-68

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

<http://www.once.go.th/>

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ **ข้อบังคับ**
คณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งชาติ ว่าด้วยการบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ.2542 (เอกสารจัดสำเนา)

Ashland Inc. <http://www.ashland.com/>

National' Science Teachers Association.

<http://www.nsta.org/>

Oklahoma Foundation for Excellence. <http://www.ofe.org/>

Quantity Education Fund. <http://www.info.gov.hk/>

The Australian Awards for University Teaching. (AAUT)

<http://www.aute.gov.au/>

The National' Excellence in Teaching' Awards Foundation.

<http://www.neita.asg.com.au/>

The Spencer Foundation. <http://www.spencer.org/>